

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci z jazyka španělského

Martina UKOVÁ

ROLE TLUMOČNÍKA V ZÓNÁCH KONFLIKTU (The Role of the Interpreter in Conflict Zones)

UK FF ÚTRL Praha, leden 2015

Diplomová práce Martiny Ukové má charakter deskriptivní teoreticko-empirické studie a svým tematickým zaměřením je vysoce aktuální. Je to první magisterská diplomová práce na Ústavu translologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (ÚTRL FF UK), která se zaměřuje na úlohu tlumočnicků v zónách konfliktů. Cílem diplomové práce bylo popsat fungování tlumočení nejen přímo ve vojenských ozbrojených konfliktech, ale i po jejich ukončení, při obnovování míru a budování normální občanské společnosti, zejména z pozice Armády České republiky (AČR) a zjistit, zda, jak a s jakými tlumočníky spolupracuje česká armáda.

Diplomová práce má 109 stránek (+ přílohy: seznam grafů a tabulek, dotazníky pro vojáky AČR a přepis rozhovoru: celkem 19 stránek) a je rozdělena do dvou hlavních částí: teoretické a empirické. V teoretické části (s. 2-51) se diplomantka v pěti kapitolách postupně věnuje jednak stručnému popisu historického vývoje válečného tlumočení a fází konfliktu, ve kterých se uplatňují tlumočníci, dále na základě mezinárodních dokumentů charakterizuje právní status tlumočnicků v zónách konfliktu zejména z hlediska mezinárodního humanitárního práva. Následně popisuje (3. kapitola) systém rekrutování tlumočnicků do služeb české armády a ve 4. kapitole shrnuje jazykovou přípravu vojáků AČR. V poslední kapitole teoretické části představuje stručný výčet uplynulých i aktuálních operací AČR v zahraničí.

V empirické části, vycházející z kvalitativních i kvantitativních dat – z odpovědí z dotazníků od respondentů z řad AČR a ze semi-strukturovaných rozhovorů – se diplomantka snažila zjistit a analyzovat zejména způsob práce s (místními, civilními a vojenskými) tlumočníky během zahraničních operací AČR. Získané odpovědi jsou velmi zajímavé, poučné a zcela určitě by si zasluhovaly další podrobnější analýzu a výstupy, jež by mohly pak sloužit i pro účely AČR.

V poslední části diplomové práce se Martina Uková stručně vrací k úloze žen-tlumočnic v zónách konfliktů; zde čerpá zejména ze zahraničních zdrojů a ilustruje to i odpověďmi vojáků (3 respondentky) z dotazníků. Kapitulu i celou DP uzavírá analýzou zodpovězených otázek v dotaznících věnovaných porovnání tlumočnicka-kombatanta a tlumočnicka civilisty, kde se ukazuje, že existuje jasný souhlas s používáním tlumočnicků civilistů z řad místního obyvatelstva v pozorovatelských misích, názory ohledně používání tlumočnicka-kombatanta v ozbrojených konfliktech nejsou jednoznačné.

Téma, jež Martina Uková ve své diplomové práci představila, by si zcela jistě i do budoucna zasluhovalo mnohem hlubší analýzu, diskusi a konkrétní doporučení i směrem k AČR pro další přípravu jak vojáků, tak tlumočnicků při nasazování do zahraničních operací a misí.

K obsahové i formální stránce diplomové práce mám však i řadu připomínek a otázek. Doufám, že mi budou zodpovězeny v průběhu samotné obhajoby. Mrzí mne velké množství překlepů či formulačních nedostatků (označeno v papírové verzi DP: např. s. 99, 90, 88, 55, 54, 39, 21, 19, 13, 11, 5, 4, 2).

Škoda, že inspirativní výzkumné otázky diplomové práce, jež zazní v Úvodu (s. 1), se pak již nikde v práci neobjevují, pouze zazní opět až v samotném závěru DP (s.99-100). Jistě by bývalo užitečné na tyto otázky explicitně odpovědět v závěru jednotlivých kapitol (bohužel závěry kapitol najdeme pouze u částí 2.1.5. a 2.2.5.) Musím rovněž konstatovat, že řada zajímavých a podnětných informací zůstala v DP na čistě popisné, deskriptivní rovině a chybí zde právě ten důležitý krok – tj. vlastní analýza, názor a závěr. To se týká zejména první části, jež je do značné míry pouhou kompilací zdrojů (s. 2-23) a chybí zde odbornější teoreticko-translatologický vhled. Obdobně u části 2.3.3. Zkušenosti s tlumočnickými v zahraničních operacích AČR (s.27 a následující) mne poněkud překvapil čistý přepis rozhovoru z vyhrazené publikace Institutu doktrín (Zkušenosti z operací č. 1/2010 – Zkušenosti z práce s tlumočnickem, s. 30-34), kdy diplomantka nijak tento ani rozhovor nekomentuje. Navíc nikde není zmínka – vzhledem k tomu, že je to, jak sama Martina Uková uvádí, *vyhrazená publikace*, že ke zveřejnění získala souhlas. Na uvedených internetových stránkách se tato publikace nedá otevřít. Tento nedostatek je na více místech DP (např. i u popisu některých misí – 2.5.2. Přehled misí AČR – formou tabulek (s. 41-44) a 2.5.3.1. Kontingenty AČR (s. 45-51) – najdeme pouhou kompilaci informací o zapojení české armády do jednotlivých operací a misí. Na s. 44 diplomantka uvádí, že informace pocházejí z *neveřejného* dokumentu AČR Poskytnutého personálním oddělením AČR. Očekávala bych, že bude rovněž explicitně uvedeno, že je to s jejich *souhlasem*. Tímto konstatováním by diplomantka chránila sebe i své zdroje.

U empirické části mám poněkud problém s počtem sebraných dat (3.2.1.1. – s. 53.). Diplomantka uvádí: „*Celkově autorka získala 37 vyplněných dotazníků. Pro práci bylo použito 21 dotazníků od jednotky ISAF z Afghánistánu, 11 dotazníků od vojenských pozorovatelů (konkrétně mise UNMIL, UNMEE, MONUSCO a UNOMIG) a 9 dotazníků od jiných vojáků se zkušenostmi v zahraničních operacích v rámci kontingentů AČR... Z těchto devíti dotazníků tři pocházely od žen*“.

K obsahu zpracování odpovědí z dotazníků - je opět škoda, že diplomantka, kromě popisu výsledků se u více odpovědí nepokusila usouvztažnit získaná data k jednotlivým skupinám (tj. vojáci ISAF, OSN, či Kontingenty), kdy je evidentní, že situace se bude u těchto skupin dosti lišit – ať už se jedná o jazykovou vybavenost/přípravu či využívání tlumočnicků apod. Takovéto odlišení najdeme pouze u několika málo odpovědí, zejména pak v části 4.11., 4.12. a 5.2. (s. 92).

Přes všechny tyto výhrady konstatuji, že práce Martiny Ukové splňuje základní náležitosti magisterské diplomové práce a je poctivě napsaná. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že byla vedena snahou veškerou prostudovanou literaturu a získaný empirický materiál využít a v jednotlivých částech diplomové práce předložit a popsat.

Diplomovou práci **Martiny Ukové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji zatím stupněm **slabší velmi dobře**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čenková, CSc.